

- исполнительство [сост. и общ. ред. В. Ю. Григорьева, В. А. Натансона]. – М. : Музыка, 1979. – Десятый сб. статей. – С. 57–76.
5. Бочкарёв Л. Л. Социально-перцептивные механизмы музыкального переживания / Леонид Львович Бочкарёв // Вопросы психологии. – 1986. – №3. – С. 150–157.
 6. Виноградов К. О специфике творческих взаимоотношений пианиста-концертмейстера и певца / Константин Виноградов // Музыкальное исполнительство и современность: сб. статей [сост. М. Смирнов]. – М. : Музыка, 1988. – Вып. 1. – С. 156–179.
 7. Голубев П. В. Советы молодым педагогам-вокалистам / Павел Голубев. – М. : Госуд. муз. изд-во, 1956. – 104 с.
 8. Євтушенко Д. Роздуми про голос (Нотатки педагога-вокаліста) / Дометій Гур'євич Євтушенко. – К. : Музична Україна, 1979. – 91 с.
 9. Кочнев Ю. Объективное и субъективное в музыкальной интерпретации: автореф. дис. ... канд. иск. / Юрий Леонидович Кочнев. – Л., 1971. – 22 с.
 10. Крушельницька Соломія: Спогади. Матеріали. Листування: У двох част. [вст.стаття, упор. і прим. М. Головащенко]. – 1 ч. – К. : Музична Україна, 1978.– 398 с.; 2 ч. – К. : Музична Україна, 1979. – 447 с.
 11. Луканин В. Обучение и воспитание молодого певца / Василий Михайлович Луканин ; [сост. и ред. В. Нестеренко]. – Л. : Музыка, 1977. – 88 с.
 12. Малюков А. Н. Психология переживания и художественное развитие личности: научно-метод. пособие / Александр Николаевич Малюков. – Дубна : Изд.центр «Фенікс», 1999. – 256 с.
 13. Медушевский В. В. О закономерностях и средствах художественного воздействия музыки / Вячеслав Вячеславович Медушевский. – М. : Музыка, 1976. – 254 с.
 14. Микиша М. Практичні основи вокального мистецтва / Михайло Венедиктович Микиша ; [літер. виклад М. Головащенко]. – 2-ге вид. – К. : Музична Україна, 1985. – 80 с.
 15. Менцинський Модест: Спогади. Матеріали. Листування / М. Менцинський ; [авт.-упор. М. Головащенко]. – К. : «Рада», 1995. – 462 с., іл.
 16. Мишуга О. Спогади. Матеріали. Листи / О. Мишуга ; [упор. М. Головащенко]. – К. : Музична Україна, 1971. – 778 с.
 17. Мур Джеральд. Певец и аккомпаниатор. Воспоминания. Размышления о музыке / Джеральд Мур ; [пер. с англ., вст.статья В. Чачавы]. – М. : Радуга, 1987. – 432 с.
 18. Понтрягин П. М. Некоторые вопросы формирования и воспитания певца-актера / П. Понтрягин // Вопросы вокальной педагогики : сб.статей [сост. и общ. ред. В. Л. Чаплина]. – М. : Музыка, 1982. – Вып. IV. – С. 8–29.
 19. Empathy // [Stanford Encyclopedia of Philosophy – Stanford University](http://www.plato.stanford.edu/contents.html) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: <http://www.plato.stanford.edu/contents.html>

УДК 78.452; 78.76

СУН ЯНЬІНЬ

СУЧАСНІ СПІВАКИ КИТАЮ У МІЖНАРОДНИХ КОНКУРСАХ ВОКАЛІСТІВ УКРАЇНИ

У статті досліджено питання участі молодих китайських співаків у міжнародних конкурсах вокалістів України останнього десятиліття у контексті освітніх програм Китаю. Розглянуто репертуар та охарактеризовано ступінь майстерності окремих конкурсантів.

Ключові слова: міжнародні конкурси вокалістів, журі, нагороди.

**СОВРЕМЕННЫЕ ПЕВЦЫ КИТАЯ
В МЕЖДУНАРОДНЫХ КОНКУРСАХ ВОКАЛИСТОВ УКРАИНЫ**

В статье исследован вопрос участия молодых китайских певцов в международных конкурсах вокалистов Украины последнего десятилетия в контексте образовательных программ Китая. Рассмотрено репертуар и охарактеризована степень мастерства отдельных конкурсантов.

Ключевые слова: международные конкурсы вокалистов, жюри, награждения.

SONG YANYING

**MODERN CHINA SINGERS
IN THE INTERNATIONAL VOCAL CONTESTS IN UKRAINE**

In the article, it was investigated the question of the young China singers taking part in the international vocal contests of Ukraine during the last ten years in the context of the educational China programs. The repertoire was considered and the master level was characterized of the separate contestants.

Key words: international vocal contests, juri, awards.

Упродовж останніх двох десятиліть ХХ століття розпочався період стрімкої інтеграції китайської вокальної музики у світові музичні процеси. Участь та перемоги молодих китайських виконавців в українських міжнародних конкурсах стали систематичними, що сприяло нечуваному розквітові китайського класичного професійного мистецтва і суттєво вплинуло на формування нових поколінь виконавців. Не зважаючи на великі успіхи молодих китайських співаків у міжнародних конкурсах вокалістів України, їхня конкурсна діяльність сьогодні ще не знайшла свого відображення у теоретичному музикознавстві.

Ця проблема до сьогодні не досліджувалася. У статті вперше зібрано статистичні дані та іменний перелік китайських молодих співаків, що брали участь у міжнародних конкурсах вокалістів, що проходилися в Україні.

Мета статті – здійснити аналіз участі молодих китайських співаків у найбільших міжнародних конкурсах, що проводилися в Україні за останні роки, а також простежити подальший резонанс їхніх досягнень.

Упродовж останніх двох десятиліть ХХ століття розпочався період стрімкої інтеграції китайської вокальної музики у світові музичні процеси. Співаки Китаю все активніше беруть участь у світових фестивалях та міжнародних конкурсах вокальних виконавців, показуючи не просто добру техніку, але й глибинне розуміння виконуваних творів. Знайомство європейських слухачів з творчістю китайських співаків, а разом з тим – з кращими зразками китайської музики, набуло систематичного характеру.

Збільшенню участі китайських співаків у міжнародному конкурсному русі сприяють насамперед прийняті у Китайській Народній Республіці освітні програми, які дозволяють студентам Китаю отримувати освіту за кордоном. Це сприяє демократичним змінам у системі вищої освіти вокалістів, оскільки створює умови для навчання китайської талановитої молоді у найвідоміших в Україні майстрів, що закономірно привело китайських виконавців до завоювання високих премій та нагород на міжнародних конкурсах вокалістів України.

За останні роки участь та перемоги молодих китайських виконавців в українських міжнародних конкурсах стала систематичним явищем. Це, без сумніву, посприяло нечуваному розквітові китайського класичного професійного мистецтва і суттєво вплинуло на формування нових поколінь виконавців.

Не зважаючи на великі успіхи молодих китайських співаків у міжнародних конкурсах вокалістів України, їхня конкурсна діяльність сьогодні ще не знайшла свого відображення у

теоретичному музикознавстві. Сьогодні не існує точної статистики участі китайських виконавців у міжнародних конкурсах вокалістів України. Ця публікація є першою спробою здійснити аналіз їхньої участі в найбільших і найпрестижніших міжнародних конкурсах, що проводилися в Україні за останні роки, що і є головною метою статті.

У запропонованому дослідженні розглядається участь китайських співаків на Міжнародному конкурсі вокалістів імені Бориса Гмирі (2008, Київ), на Міжнародному конкурсі оперних співаків імені Соломії Крушельницької (2009, Львів) та Міжнародному конкурсі вокалістів пам'яті Антоніни Нежданової (2010, Одеса).

Один з найвідоміших українських басів Борис Гмиря (1903–1969), який у ХХ столітті особливо активно інтегрував українську вокальну школу, а разом з тим і українську музичну культуру у світову класичну музику, є для української вокальної школи одним з найбільших представників. Про це свідчить занесення ще за життя співака (у 1962 р.) його імені в одну з найпрестижніших Міжнародних енциклопедій «Хто є хто», включення творів з його репертуару у світові каталоги та астрономічна кількість (7 мільярдів) випусків платівок із записами унікального голосу співака.

Основна ідея конкурсу вокалістів імені Бориса Гмирі – розвивати традиції камерного виконавства, закладеного співаком, підвищувати професійний рівень майстерності виконавців-вокалістів, відкривати молоді таланти, сприяти їхній професійній діяльності та розширювати культурні міжнародні зв'язки України.

Перший конкурс імені Бориса Гмирі проводився у 2004 році. Другий – у 2008, який став міжнародним. Конкурс було організовано до святкування 100-річчя від дня народження вдатного співака. Для його проведення було обрано журі, до складу якого увійшли світові майстри вокального мистецтва: легендарний бас Большого театру, народний артист СРСР Олександр Ведерніков, примадонна театру Ла Скала Бернадетт Манка ді Нісса, імпресаріо Віденської опери Вольфганг Хартл, професор Гамбурзької консерваторії Міхаель Стріхарж, знаменитий італійський тенор Вільям Матеуцці, від України – народний артист України Валерій Буймістер. Головою журі був обраний народний артист України, соліст Національної опери України і від 1994 р. соліст опери у Санкт-Галлені в Швейцарії – Валентин Півоваров.

У конкурсі взяли участь 52 співаки з 8 країн: Росії, Латвії, Словенії, Німеччини, Болгарії, Вірменії та Китаю. Упродовж 10 днів усі учасники проходили справжнє випробування, адже необхідно було не лише показати усі можливості власного голосу, а й зуміти передати глибину образів обраних творів.

Президент Фонду імені Б. Гмирі (племінниця співака) Анна Принц процитувала слова Гмирі про те, що справжній вокаліст лише на 10% залежить від природи голосу, все решта повинно міститися у праці.

Конкурс проводився у три тури. За умовами першого туру учасники повинні були виконати твори композитора ХVII–ХVIII століть, пісню Ф. Шуберта та романс українського композитора (Лисенка, Данькевича, Косенка, Мейтуса, Надененка, Ревуцького, Стеценка, Степового, Майборода, Фільц). У II турі – арію Й. С. Баха, німецьку романтичну пісню, романс російського композитора та обробку української народної пісні або народної пісні країни, яку представляє учасник. У III турі – романс композитора ХХ ст. і вокальний цикл українського, російського або західноєвропейського композитора. Умовою конкурсу було виконання творів мовою оригіналу.

Хоча справжнім відкриттям конкурсу була молода співачка з України, студентка 3-го курсу Національної музичної академії імені П. Чайковського Олена Токар (сопрано), яка стала володаркою Гран-прі, у конкурсі взяли участь і співаки з Китаю, виконання яких теж було високо оцінене журі. Серед них – баритон Цзянь Нань та два сопрано – Шао Сяочжи і Лінь Є.

Якщо у виступах сопрано були відзначені їхнє самотутнє і натхненне виконання, все ж успіху завадили невірні дібраний репертуар і відсутність якісної дикції у вимові іноземних текстів. Виконання Цзянь Наня було високо відзначене журі, результатом чого було присудження йому диплому.

Цзянь Нань народився у 1981 р. у місті Аньшань (провінція Ляонін). У 2001 р. він закінчив Шенянську консерваторію по класу вокалу, після цього – Національну музичну

академію України імені П. Чайковського (2005 р.) і продовжив своє навчання в аспірантурі Національного педуніверситету імені М. Драгоманова у Києві.

Інший, дуже представницький і престижний серед міжнародних конкурсів вокальних виконавців, який проводиться в Україні – Міжнародний конкурс оперних співаків імені Соломії Крушельницької, який проводиться у Львові. Гордість української та світової сцени Соломія Крушельницька увійшла в історію світового мистецтва як дуже талановита актриса з надзвичайно красивим голосом. Усе її життя було присвячене служінню мистецтву, своїм співом вона прославляла рідну Україну й український народ.

Для молодих оперних виконавців образ Соломії Крушельницької є образом поєднання досконалого професійного вокалу й артистизму, а також справжнього патріотизму і любові до свого народу.

Міжнародні фестивалі оперного мистецтва імені С. Крушельницької відбуваються з різною періодичністю у Львові від 1988 р. За підтримки держави України у 2009 р. було проведено IV Міжнародний конкурс оперного мистецтва ім. С. Крушельницької. За умовами конкурсу до участі допускалися професійні співаки, що мають музичну освіту і практичний стаж роботи на сцені. Для участі у конкурсі подали заявки 126 вокалістів з 11 країн, у тому числі з Китаю.

Міжнародне журі очолила Народна артистка України, лауреат Національної премії України імені Т. Г. Шевченка, солістка Національної опери України, професор Марія Стеф'юк. У I турі конкурсанти виконували оперні арії в супроводі фортепіано, у II турі – оперні арії в супроводі симфонічного оркестру. У III турі – оперні партії вистав з репертуару Львівського національного академічного театру опери та балету ім. С. Крушельницької.

Більшість з учасників – майстри оперної сцени, які працюють в оперних театрах, але у цьому складному оперному змаганні пробували свої сили й молоді виконавці, серед яких – два представники з Китаю: мецо-сопрано, випускниця Національної музичної академії імені П. Чайковського Лінь Є (народилася у 1981 р.) та тенор, випускник Національного педуніверситету імені М. Драгоманова Сян Сун (1984). Обидва молоді співаки представили складну та різноманітну програму, про що свідчили захоплені відгуки публіки. Проте на цьому дуже відповідальному конкурсі їм все ж забракло професійного досвіду.

Серед найбільших міжнародних конкурсів вокалістів, що проводяться в Україні, особливе місце для китайських виконавців мав Міжнародний конкурс вокалістів пам'яті Антоніни Нежданової. Вперше конкурс відбувся нещодавно – в жовтні 2010 року. Одесити надали конкурсів ім'я російської оперної співачки не випадково: Антоніна Нежданова (1873–1950) – народна артистка СРСР (1936) – народилася поблизу Одеси у м. Крива Балка, а з 1950 р. Одеська консерваторія (сьогодні – Одеська державна музична академія) носить ім'я Антоніни Нежданової.

У конкурсі брали участь студенти, аспіранти та молоді виконавці у віці від 20 до 32 років з України, Росії, Китаю, Польщі, Литви, Молдови та інших країн. Конкурс імені А. Нежданової цікавий тим, що дає можливість спостерігати за молодими виконавцями з самого початку їхньої музичної кар'єри і робити прогнози стосовно їхнього майбутнього.

У складі журі – найвідоміші представники світових вокальних шкіл: голова – народна артистка СРСР, професор Московської державної консерваторії ім. П. Чайковського Белла Руденко. Члени журі – диригент Національної опери України, народний артист України Олексій Баклан, солістка провідних оперних театрів Європи, кастинг-директор Швейцарського концертно-оперного агентства «Artist direction steige» Світлана Афоніна (Швейцарія), професор Литовської Академії музики, кавалер ордена Гедимінаса Володимир Прудніков (Литва), солістка китайського театру Пекінської опери, професор Пекінської консерваторії Чжао Юн Хонг (Китай), головний диригент Мадридського оперного турне-театру, арт-директор концертного агентства, продюсер Віктор Бокман (Іспанія), зірка світової опери, професор Паризької музичної академії Каролін Дюма (Франція), президент Фонду підтримки музичного, театрального і художнього розвитку «Центр сучасного мистецтва», народний артист Росії Костянтин Плужніков (Росія).

У цьому конкурсі брали участь багато молодих співаків з Китаю. У виконанні Лінь Є (меццо-сопрано) в арії Леонори з опери «Фаворитка» Г. Доніцетті критика відзначала особливий теплий тембр, яскраві високі і глибокі низькі звуки. У виконанні арії Секста з опери «Милосердя Тита» В. А. Моцарта конкурсантці забракло техніки, що й завадило їй змагатися далі. Не змогли завершити змагання володарка дуже сильного меццо-сопрано Джанг Мін, були відзначені її філігранна техніка і заворожуючий індивідуальний тембр. Серед сопрано особливо запам'яталися проникливим виконанням Му Лін та Ясі Ду.

Серед тих, хто пройшов два тури, було відзначено високий артистизм та виразовість виконання Се Цзинь (сопрано), яка дуже експресивно, з чудовою дикцією і глибоким проникненням у стиль музики виконала романс П. Чайковського «Скажи, о чьм в тени ветвей». Це дало підстави стверджувати, що вокальний та акторський дар співачки та її велика працездатність стануть запорукою її професійного майбутнього як великої різнобічної співачки.

Журі особливо відзначило експресивне виконання китайської музики: романс «Памір. Моя прекрасна Батьківщина» китайського композитора Чжен Цюфена у виконанні Джанг Мін та проникнення у світ вокальної лірики у романсі «Світло з Китаю» у виконанні Лінь Є.

Серед камерних співаків журі виділило володаря ліричного тенора Фу Хая, який у кожному творі зумів розкрити різні грані власного творчого обдарування: наспівну кантилену в романсі «Wang Xiang ci Zai Yi Lu», високу техніку та емоційність у романсі С. Рахманінова «В молчании ночи тайной», колосальну внутрішню зібраність у циклі Ф. Шуберта «Зимовий шлях». Фу Хай як наймолодший учасник був відзначений спеціальним призом губернатора міста Одеси Є. Матвійчука «Наша надія».

Бронзову медаль, диплом лауреата і третю премію отримала володарка ліричного сопрано Чжен Цзинь, яка показала багату темброву та інтонаційну палітру відтінків *piano* та *pianissimo*, прекрасну дикцію, високу техніку та «кришталеву» чистоту звучання.

Срібну медаль, диплом лауреата другого ступеня та другу премію у номінації «оперне мистецтво» отримав тенор Ду Фаньюн. Преса відзначала, що «... виконання Ду Фаньюна було дуже виразним: з заокругленими кадансами, чуттєвими інтонаціями, мелодія лилася на єдиному диханні широким потоком. Голос співака підкорив слухачів феноменальною силою звучання, гнучкістю, багатством обертонів. Нерідко виконавець виконує *mezzo-voce*, що надає чуттєвості ліричному висловлюванню. Цьому конкурсантові присутня висока культура виконання, справжній артистизм і драматичний талант. З романсів своєї країни Ду Фаньюн обрав «Пісню пастуха» Су Сі Цк, у якій показав бездоганне володіння співочим апаратом. Типово китайська розспівна, повільна пісня перетворилася у меленьку виставу».

Програма конкурсу Ду Фаньюна була побудована таким чином, що в кожному новому творі відкривалися різні грані його таланту. Окрім другої премії, лауреат з Китаю Ду Фаньюн отримав також спеціальний приз – ангежемент на 1 вересня 2011 року від члена журі, диригента, арт-директора «Artist Direction Stage» у Швейцарії Віктора Бокмана.

Високі результати китайських виконавців у міжнародних конкурсах України зумовлені рядом факторів: підтримкою китайської держави у вихованні обдарованих виконавців, прекрасним педагогічним складом, добрим навчанням молодих виконавців, надзвичайною працездатністю і прагненням гідно виявити себе у майбутньому. Участь китайських співаків у конкурсах подібної величини слугує активним стимулом для удосконалення їхньої виконавської майстерності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арсеньєва Т. В первом конкурсе – 75 голосов / Т. В. Арсеньєва // Вечерняя Одесса. – Одесса, 2010. – №15. – 12 октября.
2. Кияновська Л. Перша ластівка, яка зробила весну: (Про перший Міжнародний конкурс оперних співаків ім. С. Крушельницької / Л. Кияновська // Музика. – 1992. – № 2. – С. 8–9.
3. Москалец А. Международные конкурсы: испытание или лотерея? / А. Москалец // Зеркало недели. – №6. – 14 февраля, 2004. – С. 8.

4. Принц А. Борис Гмыря. Дневники. Щоденники 1936–1969 / Анна Принц. Харьков, 2008. – 64 с.
5. Условия Первого международного конкурса вокалистов имени Бориса Гмыри // Буклет. – Национальная музыкальная академия Украины им. П. Чайковского, 2004.
6. XII Міжнародний фестиваль оперного мистецтва імені Соломії Крушельницької. – Буклет. – Львів, 14–18 листопада 2012. – 17 с.

УДК 7.072.2+7.071.1

Л. П. МАКАРЕНКО

**ЗАСАДИ ФОЛЬКЛОРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ НА ОСНОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ
ТРЕТЬОЇ СЮЇТИ ІЗ СИМФОНІЧНОГО ЦИКЛУ «УКРАЇНСЬКІ ТАНЦІ»
Л. КОЛОДУБА**

У статті аналізується синтез професійної і народної музики. Досліджується трансформація фольклору та принципи його використання на основі аналізу третьої сюїти із симфонічного циклу «Українські танці» Л. Колодуба.

Ключові слова: Лев Колодуб, українська музика, неофольклоризм, симфонічний оркестр, сюїта.

Л. П. МАКАРЕНКО

**ОСНОВЫ ФОЛЬКЛОРНОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ НА ОСНОВЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ ТРЕТЬЕЙ СЮИТЫ ИЗ СИМФОНИЧЕСКОГО ЦИКЛА
«УКРАИНСКИЕ ТАНЦЫ» Л. КОЛОДУБА**

В статье анализируется синтез профессиональной и народной музыки. Исследуется трансформация фольклора и принципы его использования на основе анализа третьей сюиты из симфонического цикла «Украинские танцы» Л. Колодуба.

Ключевые слова: Лев Колодуб, украинская музыка, неофольклоризм, симфонический оркестр, сюита.

L. P. MAKARENKO

**PRINCIPLES FOLK TRANSFORMATION BASED RESEARCH THIRD SUITE
WITH SYMPHONIC CYCLE «UKRAINIAN DANCE» L. KOLODUB**

This article analyzes the synthesis of professional and folk music. We study the transformation of folklore and principles of its use by analyzing three symphonic suite from the series «Ukrainian Dancing» L. Kolodub.

Key words: Lev Kolodub, ukrainian music, neofolklorizm, symphonical orchestra, suite.

У вітчизняному музикознавстві дослідження взаємовідношення «композитор і фольклор» є надзвичайно актуальним. Особливе зацікавлення у наш час виникає до проблеми взаємодії традиційних і новаторських підходів у застосуванні національного мелосу композиторами «нової фольклорної хвилі», зокрема цінними зразками переосмислення та трансформації фольклору є оркестрова творчість видатного представника цієї течії – Л. М. Колодуба.

Актуальність статті ґрунтується на необхідності визначення індивідуальних засад перевтілення фольклору в оркестровій творчості Л. Колодуба. У дослідженні вперше запропоновано детальний музикознавчий аналіз третьої сюїти із симфонічного циклу